

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αφού φτάσαμε κοντά στο στόμιο σκοπεύοντας να βγούμε έξω, έχοντας περάσει όλες τις άλλες δοκιμασίες, είδαμε ξαφνικά και εκείνον από ψηλά και άλλους - σχεδόν οι περισσότεροι απ' αυτούς ήταν τύραννοι· ήταν βέβαια ανάμεσα τους και κάποιοι απλοί πολίτες, από εκείνους που είχαν διαπράξει μεγάλα αμαρτήματα - που νόμιζαν πως έφτασε πια η ώρα να ανεβούν επάνω, δεν τους δεχόταν όμως το στόμιο, αντίθετα έβγαζε μυκηθμούς (: μουγκρητά) κάθε φορά που, κάποιος απ' αυτούς τους αμετανόητους εγκληματίες ή απ' αυτούς που δεν είχαν τιμωρηθεί όπως τους άξιζε, έκανε προσπάθεια να ανεβεί. Τότε λοιπόν είπε, άνθρωποι αγριωποί, φλογισμένοι στην όψη, που ήταν μπροστά στην είσοδο και καταλάβαιναν τι σημαίνουν οι μυκηθμοί, άλλους τους άρπαζαν από τη μέση και τους πετούσαν μακριά, ενώ τον Αρδιαίο και τους άλλους (: τους όμοιους μ' αυτόν) αφού τους έδεσαν χειροπόδαρα, αφού τους ποδοπάτησαν και τους έδειραν με ραβδί (: τους καστίγισαν άγρια), ύστερα τους τραβούσαν έξω από το δρόμο ξεσχίζοντας τους με το σύρσιμο πάνω στους ασπάλαθους (: στους αγκαθωτούς θάμνους), κάνοντας μάλιστα γνωστό σ' αυτούς που περνούσαν κάθε φορά από εκεί γιατί τους μεταχειρίζονταν τόσο σκληρά και πως θα τους οδηγήσουν να τους σίξουν στον Γασταρο.»

B1.

Θέμα της πολιτείας είναι η δικαιοσύνη και κατά πόσο ο δίκαιος και ο άδικος είναι ευτυχισμένοι σ' αυτή τη ζωή και στην άλλη. Οι ποινές στον Κάτω Κόσμο για τα εξαιρετικώς βαριά εγκλήματα είναι μεγάλης διάρκειας κάποτε ίσως και αιώνιες. Η ψυχή του αιμόσταγους τυράννου Αρδιαίου είχε ήδη εκτίσει ποινή χιλίων ετών στον κάτω κόσμο για τα φοβερά εγκλήματα που είχε διαπράξει ενόσω ζούσε. Μετά τη χιλιόχρονη αυτή τιμωρία έφτασε η ώρα για τη νέα μετεμψύχωση του. Ο Αρδιαίος στην επίγεια ζωή του έχει διαπράξει δυο από τα πιο στυγερά εγκλήματα: σκότωσε το γέροντα πατέρα του (πατροκτονία) και το μεγαλύτερο αδερφό του (αδελφοκτονία), μάλιστα για να καταλάβει την εξουσία, ενώ ως άρχοντας με απόλυτη εξουσία διέπραξε και άλλα βαρύτερα εγκλήματα (πολλά τε καί ανόσια ειργασμένος). γι' αυτό και η τιμωρία του κρατούσε χίλια χρόνια - και μάλιστα δεν είχε λήξει, παρόλο που ο ίδιος μαζί με κάποιους άλλους ετοιμαζόταν να βγει από το στόμιο, για να αρχίσει η διαδικασία της μετενσωμάτωσής του. Όλα δηλαδή αυτά τα εγκλήματα των κακούργων κάνουν τις ποινές αναπότρεπτες και φρικιαστικές, και δείχνουν ότι η μοχθηρία αυτών

των ανθρώπων είναι αξεπέραστη, εφόσον και τα άψυχα (το γήινο χάρμα) εκβάλλουν τέτοια φοβερή φωνή σαν να είναι έμψυχα· δείχνουν ακόμη πως είναι αποκρουστικές αυτές οι σκηνές και πως δεν μπορεί να βγει κανένας απ' αυτές τις υποχθόνιες φυλακές.

Στη συνέχεια εκτίθεται αναλυτικά η παραδειγματική τιμωρία των κακούργων με ένα πλήθος εικόνων κινητικών και οπτικών: τους έδεσαν χειροπόδαρα, τους ποδοπατούσαν, τους μαστίγωναν άγρια (: τους έγδερναν ζωντανούς) και τους έσερναν πάνω στα ασπαλάθια. Η φρικιαστική αυτή τιμωρία των κακούργων στον κάτω κόσμο δεν έχει εκδικητικό χαρακτήρα· κατά κύριο λόγο λειτουργεί ως άριστο και ενδοδειγμένο μέσο παραδειγματισμού για όλους τους άλλους ανθρώπους· έτσι μόνον μπορεί να αποτραπεί η εκκόλαψη άλλων επίδοξων δυναστών. Στην ίδια σκηνή επισημαίνουμε τη χρήση των μετοχών, με την οποία εκφράζεται μια κλιμακούμενη ένταση από τη μία στην άλλη φάση της (ένα crescendo, αν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το σχετικό όρο της μουσικής), η οποία ξεκινάει από την απλή στατική παρουσία των βασανιστών, για να καταλήξει στη σωματική και ψυχική εξουθένωση και το κουρέλιασμα των εγκληματιών: στέκονταν οι άγριοι άντρες εκεί κοντά → άκουσαν το μουγκρητό → άσπαξαν τον Αρδιαίο και τους άλλους → τους έδεσαν → τους έριξαν κατά χαμαί και τους έγδαραν → τους έσυραν πάνω στα ασπαλάθια κοντά στο δρόμο → επιπλέον τους διαπρόμπευσαν και τους εξευτέλισαν (παρεστώτες → καταμανθάνοντες → διαλαβόντες → συμποδίσαντες → καταβαλόντες → έκδειραντες → κνημιπτόντες → σημαίνοντες...).

Μαζί με τις παραπάνω μετοχές υπάρχουν και οι ακόλουθες λέξεις, που δείχνουν την αγριότητα της σκηνής και τη φρίκη που αυτή προξενεί: άγριοι, διάπυροι, είλκον, έπ' ασπαλάθων.

B2.

Ο Πλάτων θεωρεί ότι οι μεγάλοι αμαρτωλοί βράσκονται κυρίως στις τάξεις των «τυράννων» όπως αποδεικνύεται στη φράση «σχεδόν τι αὐτῶν τους πλείστους τυράννους». Κοινή είναι η μείρα για όλους τους τυράννους, θα πρέπει να εκτίσουν ποινές ανάλογες με τα αποτρόπαια εγκλήματα τους. · ίδια είναι και η τιμωρία του Αρδιαίου. Χαρακτηρίζει τον Αρδιαίο και τους άλλους τυράννους αμετανόητους εγκληματίες· είναι αθεράπευτα κακούργοι· όσες ποινές και αν εκτίσουν δεν πρόκειται να σωφρονιστούν.

Οι ἀνιάτως ἔχοντες εἰς πονηρίαν είναι οι αμετανόητοι για τα βαριά εγκλήματα τους ή εκείνοι που δεν είναι δυνατό να εξιλεωθούν για τα ανοσιουργήματά τους, και αυτοί στην πλειονότητα τους είναι τύραννοι, βασιλείδες και δυνάστες (δηλαδή άρχοντες με αυταρχική και απόλυτη εξουσία), επειδή αυτοί έχουν τη δυνατότητα να διαπράττουν αδικίες και εγκλήματα καταπατώντας τους νόμους χωρίς να τιμωρούνται, αφού έχουν στα χέρια τους όλες τις εξουσίες και δεν ελέγχονται από κανέναν. Επιπλέον, τα εγκλήματα δε διαπράττονται μόνο

εναντίον ατόμων, αλλά έχουν κυρίως γενικό χαρακτήρα, είναι εγκλήματα εναντίον ολόκληρου του λαού. Έτσι οι τύραννοι:

- καταλαμβάνουν και επιβάλλουν την εξουσία με τη βία των όπλων, αφήνοντας πίσω τους συνήθως θύματα (και δεν την παίρνουν με δημοκρατικές διαδικασίες)"
- καταλύουν τις πολιτικές ελευθερίες και στερούν το λαό από βασικά δικαιώματα.
- χρησιμοποιούν τις φυλακίσεις, τους βασανισμούς, τις εκτοπίσεις, ακόμα και τις εκτελέσεις ως μέσα για την αντιμετώπιση εκείνων που αντιτίθενται στο καθεστώς τους.

Βέβαια, υπάρχουν και άλλοι ισχυροί, απλοί πολίτες και όχι άρχοντες, οι οποίοι έχουν διαπράξει αδικήματα που δεν ξεπλένονται με καμιά ποινή στον Άδη, όμως αυτοί είναι πολύ λιγότεροι, - Όσο για τη λέξη τύραννος, αρχικά σήμαινε εκείνον που έπαιρνε την εξουσία με τη βοήθεια του δήμου, όμως αργότερα αυτή πήρε αρνητική σημασία και κατέληξε να σημαίνει εκείνον που κυβερνάει σκληρά και αυταρχικά.

Θα άξιζε ίσως να σημειωθεί ότι η αντίληψη για τους αυταρχικούς άρχοντες που παίρνουν την εξουσία κληρονομικά ή την καταλαμβάνουν με τη βία άλλαξε τόσο με την πάροδο των αιώνων και με την απομάκρυνση από τις αρχαιοελληνικές δημοκρατικές αξίες, ώστε επιβλήθηκε η πίστη του Μεσαίωνα ότι ο βασιλιάς ή ο αυτοκράτορας κυβερνάει έχοντας το φωτισμό και τη χάρη του Θεού (χάριτι θεία - έλεω Θεού - dei gratia).

B3.

Σχολικό βιβλίο σελ. 100 « Η ιδεώδης πολιτεία... πολυπραγμονεί.»

B4.

ἔτος: ετήσιος, τριετής
Κατείδομεν: ορατός, οπτικός
Πλείστους: πλειονότητα, πολυπληθής
Ἐδέχετο: δοχείο, δεκτικός
Ἐμπεσούμενοι: πτώση, πτωτικός

Γ.1

ΣΩΚΡ. Επομένως τον οφθαλμό αν σκοπεύει κάποιος να τον δει πρέπει να στρέψει το βλέμμα στον οφθαλμό και του ματιού σε εκείνο τον τόπο στον οποίο η αρετή του οφθαλμού βρίσκεται τυχαία. Υπάρχει όμως σ' αυτό κάπου όψη;

ΑΛΚ Βέβαια.

ΣΩΚΡ Άρα λοιπόν φίλε Αλκιβιάδη και την ψυχή αν σκοπεύει κάποιος να την γνωρίσει στην ψυχή πρέπει να στρέψει το βλέμμα και μάλιστα σ' αυτόν

τον τόπο αυτής στον οποίο βρίσκεται η αρετή της ψυχής, δηλαδή η σοφία και σε άλλο στον οποίο τυχαίνει να είναι όμοιος;

ΑΛΚ. Καλό μου φαίνεται Σωκράτη.

ΣΩΚΡ. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι υπάρχει της ψυχής πιο θεϊκό- ιερό απ' αυτό το οποίο είναι η γνώση και η φρόνηση;

ΑΛΚ. Δεν μπορούμε.

ΣΩΚΡ. Στο θεό επομένως μοιάζει αυτό (το γνώρισμα) της ψυχής και κάποιος σ' αυτό αν στρέψει το βλέμμα και κάθε τι το ιερό γνωρίσει δηλαδή και το θεό και τη σύνεση έτσι και τον εαυτό του περισσότερο θα γνωρίσει.

2α.

Ἰδέ

Ἐτύγχανον

Γνότων

Εἰδῶμεν

Ἔσχηκε

2β.

Ὅμματι

Οὔτοι

Ὅμοις

Πάσης

Φρονήσεσι(ν)

Γ3α.

Ἰδεῖν: αντικείμενο στο μέλλει, τελικό απαρέμφατο

Ἐγγιγνομένη: κατηγορηματική μετοχή από το τυγχάνει συνημμένη στο υποκείμενο η αρετή.

Αὐτήν: αντικείμενα στα απαρέμφατα γνώσεσθαι

Ὅμοιον: κατηγορούμενο στο τούτο μέσω της μετοχής ὄν

Το εἰδέναι: υποκείμενο στο ἔστιν

Γ3β.

Ο υποθετικός λόγος λανθάνει στις υποθετικές μετοχές βλέπων και γνούς και αναλύεται σε εἰ βλέποι - γνοίη → ἂν γνοίη σχηματίζοντας υποθετικό λόγο της απλής σκέψης του λέγοντος.

Επιμέλεια απαντήσεων:

Μπέκου Νατάσα - Φιλόλογος

Σκυριανού Μαίρη - Φιλόλογος

Φροντιστήριο Μ.Ε «ΕΠΙΛΟΓΗ» - Καλαμάτα

<http://www.epil.gr>